

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.

Aspiranti: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . K 300—
polletno 150—
3 mesečno 75—
1 25—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

V inozemstvu:

celoletno K 480—
polletno „240—
3 mesečno „120—
1 „40—

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, L. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poština plačana v gotovini.

P. V. B.

Francozi o nas.

Pariška tedenska revija »L'Europe Nouvelle«, ena najbolj priznanih in razširjenih francoskih revij, ki se bavi pred vsem s političnimi vprašanji nove Evrope, prinaša večkrat novice in članke o naši državi. Glavni urednik te revije je mlada dama, Louise Weiss, doktorica socijalnih znanosti, ki kakor mi je pravila osebno prav dobro pozna naše kraje, kakor tudi Češkoslovaško; politični ravnatelj revije pa je publicist Philippe Millet.

Da spoznamo, kako sodijo Francozi o nas, predvsem iz zadnje številke (od 4. junija) par notic o naši državi:

Srbi so bili za trenutek vznemirjeni. Bali so se, bo konstituenta določila za novo kraljevino ime Jugoslavijo namesto kraljevine Srbov Hrvatov in Slovencev, ki je že posvečeno po oficijelni rabi. Beseda Jugoslavija diši po separatizmu, kajti samo njo rabijo v Zagrebu od kar so si gospod Radić in njegovi prijatelji prisvojili večino hrvatskih mandatov v konstituenti. Srbi, ki so že opustili svojo zastavo in svoje ime, ne bi hoteli popolnoma izginiti v naslovu naroda, ki so ga ustanovili s tolikimi žrtvami.

Sicer so pa lahko mirni. Prebivalci kraljevine SHS (»sie hassensich« pravijo Nemci bolj hudomušno kot duhovito), bodo še dolgo »Srbi«, kadar bodo prihajali v Okcident. Prejšnji trgovinski minister Kukuljević je to pred kratkim spoznal. Poklican je bil v London radi pogajanj in bil sprejet v Buckingham palace. Predstavili so ga kot ministra Jugoslavije, potem kot ministra Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko pa vsi ti naslovi niso vzbudili velikega zanimanja, se je odločil izreči: »Zastopam Srbijo.« To je bilo vse kaj drugega. »A, vi ste Srbi« so mu rekli prav pristržno in ga hitro obkolili. Zagrebški časopisi so ta malenkostni dogodek komentirali s sladkokislimi besedami. Imeli niso prav.

Največ, kar bi se dalo očitati imenu nove kraljevine je to, da je malo predolgo. Toda pisalo se bo »kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«, in izgovarjalo se bo »Srbija.« Kdo pač imenuje Anglijo

»Združeno kraljevino Velike Britanije in Irske«?

Jugoslovanska konstitucija gleda v bodočnost. V členu 2. je določila grb kraljevine. Ta grb je sestavljen na sledeči način: dvoglavi beli orel se dviga na rdečem ščit. Nad njim kraljeva krona. Na orlovi vseh prsih trije mali ščiti: eden je srbski grb, bel križ na rdečem polju s kraticami v vsakem kotu; drugi je hrvatski grb, razporedjen v 25 srebrnih in rdečih polj, tretji pa slovenski, sinji in s tremi zlatimi zvezdami na šest roglov. Pod tem pa beli polumesec jugoslovanskih muslimanov.

Očividno ta grb in njegova sestava nista heraldično čisto pravilna. Toda to izgleda v začetku konstitucije mlade države malo arhaiistično in samozavestno.

Spominu našega pariškega poslanika, ministra Milenka R. Vesnića je posvetil članek Louis Eisenmann, profesor na pariški univerzi.

Ta članek nam dobro kaže, kako izvrstno poznajo in razumevajo marsikateri Francozi notranje razmere v naši državi, pa tudi njeno zunanjo politiko.

Pri tej priliki pripomnim, da je pred koroškim plebiscitom izšel izpod peresa Eisenmannovega v isti reviji članek o koroškem vprašanju. G. profesor sam mi je pravil, da sta prišla takrat k njemu dva srbska častnika, ga prosila, naj kaj spiše v prilog naši stvari o Koroščani in mu dala potrebne podatke za to. Tako je nastal oni članek. Silno zanimivo je, da so se brigali srbski častniki v Parizu za našo stvar na Koroškem, med tem ko se takrat v Ljubljani ni ukrenilo ničesar, da bi bila Francija po svojem časopisju informirana o pravici naših zahtev.

O Vesniću pravi g. Eisenmann med drugim sledeče: »Vesnić si je bil pridobil v Parizu in v evropski diplomaciji izredno stališče. Njegov vpliv je bil brez dvoma večji kakor vseh njegovih prednikov na srbskem poslanstvu. Njegova domovina je to občutila v težkih letih neposredno pred veliko vojno, kakor tudi med njo, in v neizmerno težavnem času, ki se je začel po

premijru za mlado kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, in ki se še ni popolnoma končal.

Bil je Srb v dno svoje duše in v srbskem političnem življenju prepričan radikalec. To se mu je včasih očitalo celo kot ozkorsrčnost in dokaz, da mu manjka razuma, vidika in pogleda v bodočnost. Brezdvomno ni več okvir Srbije, če tudi povečane, v sorazmerju z energijami in vsem bogastvom Jugoslavije, ki je skoraj dokončala svojo narodno enoto, in vključ vsemu kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ni in ne more biti enostavno Velika Srbija. A lažje je za tujca, da to spozna in iz tega dela sklepe, kakor za Srba, ki je postal velik v bojih med Milanom in Avstrijo, ki je bil priča in žrtev krize leta 1903 in 1909, ki si je svest izredne moči, ki jo je domoljubje srbskega seljaka in njegova vojaška vrednost dala narodni stvari. Ali se moremo čuditi, da Vesnić ni mogel kar na enkrat pozabiti vsega tega in si napraviti čisto novo jugoslovensko dušo.

Njemu, ki je srečno sklenil srbski konkordat, zares ne moremo očitati ozkorsrčnosti duha ali srbskega fanatizma. Ali je bil morda ta konkordat kaj drugega kakor prvi temeljni kamen te bodoče Srbije, ki, ker ni bila več izključno pravoslavna, ne bi bila izključno srbska? Vlade, ki so po končani balkanski vojni pripravile in podpisale to pogodbo, morda takrat niso spoznale vse njene dalekosežnosti in vsega, kar je obljubljala. Toda v mišljenju Beograda je bil razločen in globok občutek, in sivo vprašanje do Dunaja, ki je imelo jasne cilje, se v tem ni motilo. Konkordat je bil udarec za evharistično politiko, katero je delala Hofburg, in brez dvoma eden vzrokov, da so sklenili ministri Franca Jozefa, da pokončajo novi Pijemont, ki je visel na telesu zbijajoče se monarhije. Bil je tudi eden onih korakov, katere je bilo treba storiti, da se je zamogla med pravoslavni in katoliški Jugoslovenci skleniti pogodba za prisrčno in pošteno zvezo brez zahrbtnosti, kakor je bila krška pogodba leta 1917, ki je ostala konstitucija nove Jugoslavije.

Vesnić je bil profesor in diplomat, in njegovi vsakdanji stiki z

mednarodnimi znanstveniki in vojnimi krogi evropske politike so ga dvignili visoko nad hude in malenkostne strasti notranje politike njegove domovine. Njegov moralni vpliv in njegov glas, da se zna spretno in spravljivo pogajati, sta učinila, da je bil pred letom dni določen, da vodi kabinet, ki je predsedoval volitvam v jugoslovensko konstituentno. K notranjim težkočam, ki so bile velike, je prišla napetost z Italijo, razburljivo jadransko vprašanje, zastrupljeno s tajnim dogovorom v Londonu leta 1915. Vključ skrbi, da bi postala konstituenta pozorišče najnevarnejšim razpravam, je bilo treba najti, če tudi samo začasno, ureditev tega glavnega vprašanja za novo državo. Ker je bil določen Vesnić za ministra konstituyente, je bil tudi minister rapalske pogodbe. S tem, da jo je podpisal, je pokazal velik državljanski pogum, kajti vedel je, koliki nepopolnosti se je izpostavil. Toda bil si je svest svoje

odgovornosti in poznal je le pre-dobro realizem kombinacij mednarodne politike, da bi verjel na zmagovitost brez moči. Udal se je v neizogibno, globoko občutil razočaranje, ki je bilo nagrada za junštvo in žrtve njegove domovine; in kadar se je kdo dotaknil zadeve, sicer ni zvenela iz njegovih besed trpkost, ki mu je bila tuja, pač pa globoka in preupravičena melanholija.

Imel je zelo živahen čut za slovensko vzajemnost in potrebo, da ostanejo Slovani združeni nasproti sovražnikom, ki jih še niso nehali ogrožati. Med vojno je bil eden najboljših vnetih braniteljev vseh projektov, določenih, da poglobijo to bratstvo in utrdijo to zvezo. Predno je šel v Rapallo, je bil vesel, da je mogel z Benešem skleniti prvo in najintimnejšo pogodbo male entente, katere izvor in najvarnejše jamstvo je češkoslovaško-jugoslovensko prijateljstvo, ki je vkoreninjeno v dnu duše obeh narodov.

Politične vesti.

Samostojna Kmetijska stranka in klerikalci. Beogradska »Epoha« poroča: »V zadnjem času so se razširili glasovi, da je minister Pucelj v imenu Samostojne kmetijske stranke izjavil Pašiću, da bo njegova skupina izstopila iz vlade, ako vanjo vstopi Koroševa stranka. Informirali smo se o tej stvari v klubu Samostojne kmetijske stranke in izvedeli, da te vesti niso resnične. Klub samostojnih kmetov nima ničesar proti temu, ako Korošec stopi v vlado, samo ako ostane načrt ustave takšen, kakršen je predložil skupščini. Klub bi ne dovolil, da se spremeni ta ustava v njenih temeljih. Ako Koroševa skupina pristane na te ustavne odredbe, kakršne so zahtevale samostojni kmetje, bodo se le-ti samo radovali, ako se vlada sestavi iz širše koalicije. Dr. Vošnjak je vložil celo predlog, da se administrativna razdelitev izvrši drugače, kakor je to projektirano v ustavnem načrtu. Ta predlog je mnogo bližji stališču Koroševske skupine, kakor vladni predlog. Zato bi se z njim lažje složila opozicija. Istotako se iz Vošnjakovega kluba dementuje vesti, ki so jih priobčili nekateri beogradske listi, da je klubov predsednik Josip Drofenik bil pri Pašiću, da se z njim pogaja o spremembi onega člena ustavnega načrta, ki govori o administrativni razdelitvi države. Drofenik je bil pri Pašiću, da urgira ustanovitev odbora za notranjo kolonizacijo krajev v ju-

žni Srbiji in da se posvetuje z njim o razmerah v Sloveniji. Samo mimogrede se je dotaknil tudi Vošnjakovega predloga, ki pa ni predlog kluba, marveč osebni predlog dr. Vošnjaka. Dr. Vošnjak svojega predloga ni mogel predložiti klubu, ker je bilo prisotnih premalo klubovih članov v Beogradu. Ker pa je bila stvar nujna, je svoj predlog Vošnjak predložil vladni in ustavnemu odboru v svojem imenu, računajoč s tem, da se bo kasneje izrekel klub z njim za solidarnega.

Naša delegacija v Parizu. Beograd 12. junija. Naši delegati v Parizu gg. Kumanudi, Velizar Janković in Dragutin Protić so obiskali francoskega ministrskega predsednika Brianda in mu razložili stališče naše vlade v vprašanju vojne odškodnine, ki jo ima dobiti naša država. Naša delegacija upa, da se bo to vprašanje rešilo povoljno. Delegati se vrnejo koncem tedna v Beograd. Oni so tudi pri francoskih, angleških in ameriških finančnih sondirani ter za vočje posojila naši državi.

Trgovska pogajanja z Italijo. Beograd 12. junija. Predsednik naše delegacije za trgovska pogajanja z Italijo g. Ninčič je včeraj referiral ministrskemu predsedniku Pašiću o poteku pogajanj.

Iz zemljoradniškega kluba. Beograd 12. junija. Na zadnji seji zemljoradniškega kluba se je sklenilo, da

P. V. B.

Izlet v Reims in na francosko bojišče.

To je le en mal primer, na kak način so Nemci razumeli voditi vojsko.

Od magistrata (hotel de ville), ki so ga začeli zidati v renesančnem stilu l. 1627, in dovršili v 19. stoletju, so ostale le 4 glavne stene. Izvrstno merjeni strelni nemškega topništva so vse drugo uničili, od mestnih muzejev in bibliotek ni ostalo nič. Ni bil to samo boj Nemcev zoper Francoze, ampak predvsem tudi boj zoper francosko civilizacijo. Ker je ni bilo mogoče uničiti z nemško »Kultur«, ki so jo odklanjali vsi narodi, so jo Nemci skušali uničiti s silo.

Reims je strašno žalosten. Več stotisoč granat so vrgli Nemci v nesrečno mesto in ubili nad 10.000 prebivalcev. Nekateri hiše so na novo pozidane, predvsem šole, kar me je prijetno iznenadilo, druge so za silo popravljene, a precej ljudi stanuje po barakah.

Zanimive so kleti za šampanjec, vsekane v apnenčevu skalo. Šampanjec so izumili v začetku 18. stoletja. Po prvem vrenju se vino natoči v steklenice in doda se mu malo sladkorja. S tem se provzroči novo vrenje. Steklenice se postavijo na glavo in produkt vrenja se seseda na zamašek. Da se odstrani ta produkt, je treba steklenico večkrat odpreti, dokler ni vino popolnoma čisto. Končno se mu doda

malo konjaka. Tako nastane šampanjec. Razpočila se šele potem, ko je ležal več let v kleti.

Po obedu smo sedli spet v avtomobile in se odpeljali daleč ven na bojno polje. Vožnja po francoskih cestah je prijetna, ker so v izvrstnem stanju. Za to skrbi država in francoski avtomobilni klub, ki žrtvuje vsako leto velike svote za popravilo cest. To je dobro naložen kapital, kajti s tem se privabijo tuji avtomobilisti v deželo, predvsem bogati Angleži in Amerikanci, ki prinesejo lepe denarje s seboj. Prvo, kar so popravili Francozi po razdejanih pokrajinah, so bile ceste. Vedeli so, da bo prišel nebroj turistov ogledovat bojna polja. Organizirali so turizem, delali veliko reklamo, izdali za posamezne sektorje bojišč ilustrirane vodnike z zgodovino in načrti bojev in na ta način privabili tuje.

Pot nas pelje proti vzhodu in kmalu smo v bojni črti. Drugega se ne vidi kot granatno luknjo pri granatni luknji, nikjer nobenega drevesa, nobene hiše, nobenega človeka, tu in tam prerasča pleveli gola peščena tla, iz katerih molli ožgano železje.

Ob cesti leži nemški tank. V trenutku, ko je lezel čez cestni jarek in se hotel spraviti na cesto, da bi se vozil po njej naprej v Reims, ga je dobro merjena francoska granata zadela in pokvarila. Kdo ve, kaj se je zgodilo z njegovo posadko? Tako leži ogromna masa ob cesti, podobna predpotopni zver, spredaj nosi napis »Hydra« in na vseh straneh črni križ, nemški bojni znak.

Avtomobili se ustavijo in ogledamo si ubitega velikan. Cesta vodi čez valovite gričev, a vedno v ravni črti, navzgor in navzdol, kar je karakteristično za francoske ceste. Tako se skoraj vidi vedno vsaj en kilometer pred seboj in je možno voziti s četrto hitrostjo.

Pasiramo vas, deloma popravljen, edino, v katero so se vrnili prebivalci nazaj, nato mestce Beine, od katerega je ostalo samo par ožganih zidov, prebivalci so se razkropili kdovekam, nikdar jih več ne bo nazaj. V daljavi se vidi hrib, snežnobel, menda ni na njem večni sneg? Čez pol ure smo pri njem, Mont Cornillet. Izstopimo in lezemo na vrh, malo nižji je kot ljubljanski Rožnik, a niti travica ne raste na njem, povsod sam pesek, luknja pri luknji, jarek pri jarku, podzemski rovi, kazemate, žično omrežje . . .

Mont Cornillet je hrib, za katerega se je bil morda najhušji boj na vsej fronti. Bil je v posesti Nemcev precej časa, a francoska bojna črta ga je oklepala od dveh strani. Da so mogli Nemci držati sprednje jarko pred hribom, so napravili skozi njega tunel in na ta način zvezo s temi jarki. Francozi so ga hoteli dobiti na vsak način in svoje roke, ker obvlada vso okolico in Reims. Namerili so vse svoje topove na vhod in izhod tunela, ga tako podrli in zaprli in zavzeli nemške jarko in hrib z naskokom.

Častnik, ki nas je spremljal in se tu boril, nam je razlagal bojno črto. Tla so posejana z izstrelki najrazličnejših

kalibrov, ročnimi granatami in infanterijskimi naboji. Hoja tu je smrtonosna, ker je mnogo projektilov, ki niso eksplodirali. Vsak si vzame malenkost s seboj kot spomin. Jaz si strgam iz sirte francoske mitraljeze par nabojev, enega odprem in najdem, da je strelni prah v njem popolnoma suh, vključ temu, da je ležal že najmanj tri zime na prostem.

Treba bo še mnogo let, da vse železje zarjavi in da si bo kdo upal obdelovati to zemljo. Morda se bo napravilo tu rudokop za železo, saj ga leži na stotisoče ton okoli. Koliko so ga izstrelili samo na ta hrib, nam kaže dejstvo, da se je zaradi obstreljevanja zmanjšala njegova višina za 22 metrov!

Ko se vrnemo k našim avtomobilom, jih stoji že cela vrsta drugih zraven, večina angleških. Občudoval sem debelega Angleža, ki je prinesel celo zbirko granat, velikih in malih, v svoj avto. Kdor ima avto, si lahko vzame take težke spomine s seboj domov; jaz sem bil zadovoljen s par infanterijskimi naboji.

Pot nas vodi v hudi vročini dalje, povsod sama peščena puščava. Tako nekako mora izgledati Sahara. 45 km v smeri proti Suippes in ne enega drevesa, ne ene hiše, ne enega živega bitja. V diru živne včasih mimo nas kak avto in izgine spet v oblakih prahu.

Nazaj gredo se vstavimo pri fortu de la Pompelle. Ta fort je ključ do Reimsa in po kleti borbi se je Nem-

cem posrečilo, dobiti ga v svoje roke. A Francozi so nanj namerili en 40 centimetrski top in izstrelili eno granato. Padla je matematično natančno v sredo forta. Učinek smo si ogledali, bil je grozen: granata je prebila vse do kleti, napravila velik krater, ki sega do dna kazemata in še isti dan so zavzeli fort spet Francozi. Strašne boje, ki so se tu vršili, je opeval ameriški pesnik Alan Seeger v svoji pesmi »The bloody slopes«.

Na vzhodu forta de la Pompelle leži razstreljen nemški tank, pri fortu stoji baraka — gostilna, edina hiša daleč na okoli, na stenah ima fotografije z bojišč, omenim le eno: ameriškansko pokopališče v Romagneu. 25.000 grobov ameriških vojakov, ki so padli v takozvani »Meuse-Argonne« ofenzivi, največje ameriškansko pokopališče v Franciji.

Zalostni smo se vrnili. Povsod smo videli razdejane, kaos, smrt . . . Tega, kar je uničeno, ni mogoče oceniti, še manj pa plačati. In če Nemci šo toliko zlata plačajo, nikdar ne bodo mogli vsega povrniti.

Ob vsej črti, kamor so vdrli Nemci najbolj daleč v Francijo, bodo postavili Francozi lepe visoke spominske kamne z napisom: »Tu je bil vržen nazaj naval barbarov.« Kamen ima obliko piramide in na njem je izklesan francoski vojni šlem.

(Konec.)

ko podal klub v seji ustavotvorne skupščine izjavo o svojem nadaljnjem razmišljanju.

== Ureditev pihl železničarjem. V prometnem ministru je dovršena uredba, po kateri se bodo želez. oseboj plačevala plače v dinarjih. To velja za vse železniške oseboje. Ista uredba je znatno zvišala železniškemu oseboju plače in draginjske doklade. V ministru za socialno politiko je bila konferenca, na kateri so pretresali regulacijo delavskega zavarovanja za bolehen in smrt. Izdelala se bo uredba, s katero se bo zakon o delavskem zavarovanju, ki velja za Srbijo, razširil na vse državo.

== Prihod Vranglovega štaba. Beograd, 12. junija. Tekom noči dospe v Beograd štab Vranglove vojske, do čina bo prišel general Vrangl pozeje.

== Morala gospoda Clemenceauja. Bivši francoski poslanec Pavel Meunier je izdal knjigo »Clemenceau in Rosenberg«, ki je znova oživila znano afero Rosenberga. Kaj je ta afera? Proces med dvema bogatašema za par milijonov. Ta dva bogataša sta bankirja Nemo Rosenberg in v Belgiji rojeni Margullier, ki sta do leta 1914. skupno služila milijone. Po izbruhu vojne je bel Rosenberg v Švicco, Margullier pa v Nizzco. Rosenberg je dolžen Margullierju par milijonov, kar pa zanika. Rosenbergov zagovornik je bil in je še odvetnik Albert Clemenceau, brat bivšega ministrskega predsednika. Meunier skuša dokazati, da je Georg Clemenceau kot glavni urednik lista »L'Homme enchaîné«, kot senator, vojni minister in ministrski predsednik zlorabo uradne oblasti služil interesom svojega brata, ki so v tem slučaju identični z interesi nemškega bankirja Rosenberga. Dokazi, ki jih navaja Meunier v svoji knjigi, so zelo oboježni. Kot zadnja žrtve te afere je bil poslanec Meunier, zagovornik Margullierja, ki so ga aretirali vsled osumljenja vohunstva. Poslanec Meunier je nameraval v zbornici interpellirati, toda dan prej je bil aretiran, ker so ga naenkrat osumili, da je bil v Švicco zvezi z nemškimi agenti. Meunier je zaprt že od 14. novembra 1919 ter je napisal svojo knjigo v ječi. — K tej zadevi piše »Le Peuple«: Javno mnenje ne vidi več v prejšnjem ministrskem predsedniku rešitelja domovine, ampak policista, katerega dejanja so slabša od njegovih šal.

== Zopetna odgoditev češkoslovaškega parlamenta. Iz Prage poročajo, da je ustvaritev nove koncentracijske vlade zadela zopet na večje poteškoče.

Iz ustavotvorne skupščine.

—d Beograd, 10. junija. Na 48. redni seji ustavotvorne skupščine so se predeli različni akti, med njimi tudi predstavitelja reške jugoslovenske stranke, ki zahteva, da mora naša država na vsak način dobiti luko Baroš. Ministrstvo za notranje zadeve je objavilo resolucijo zadrage gostilničarjev, mesarjev in trgovcev iz Šmarja proti čl. 29. ustava. Nato se je prešlo na vprašanje posl. Deržića, ali je min. za promet pripravljen odgovoriti na njegovo interpellacijo, ki je na dnevnem redu. Odgovoril je namestnik ministra za promet Joca Jovanović, ki je izjavil, da ne more odgovarjati za resortnega ministra, dokler se ne vrne, kar se bo zgodilo v petih ali šestih dneh ter bo imel potem sam priliko odgovorjati. Nato je odgovorjal namestnik ministra za pošto in brozave Marko Djuričić na vprašanje poslanca Milana Pribičevića radi neurejenega dostavljanja denarja, ki ga pošiljajo naši izseljenci v Ameriko svojcem v domovino. Minister Djuričić je odgovorjal, da ne bo več minister za pošto, ki ga zastopa, dolgo časa na dopustu, sam pa ne ve, ali bo ravno njegov odgovor stvarno vrednost. Ko se vrne minister tega resorta, bo mogoč podati točnejša pojasnila. S tem pridržkom pa izjavlja, da se poštna zveza med našo državo in Ameriko vzdržuje vsak dan potom direktnih medsebojnih

Parlament, ki bi se moral sestati 15. t. m., je zopet odgojen.

== Gospodarsko politično vprašanje v Nemčiji. Na zaupni seji gospodarsko - političnega odseka državnogospodarskega sveta, da vzame na znanje vladno izjavo glede načrtov za bodoče gospodarstvo, ki so v zvezi z izpolnitvijo ultimata, je državni gospodarski minister Schmidt poudarjal, da je treba radi tega, ker odgovarjajo velikim davkom Nemčije visoki dohodki, primerno zvišati davke. Nato je državni tajnik v državnogospodarskem ministru dr. Hirsch podrobno poročal o potrebnem obdavčenju nemškega izvoza, ki je vprašanje notranje državne delazmožnosti. Vsekakor pa je treba vprašanje čimprej rešiti, ker je to tudi v interesu entente. Vlada bo zaplenila vse blago, ki se bo uvažalo prepozevanjem potom. Na renski carinski črti se namerava uvesti kontrola poštnih zavojev.

== Angleško - nemška reorganizacija Rusije. Iz Berlina poročajo: Iz Amsterdama prihajajo vesti o sporazumu med angleškimi in nemškimi finančniki in industrijalcem za vzpostavitev in reorganizacijo trgovine in industrije ter za skupno izkoriščanje ruskih naravnih zakladov.

== Angleško - boljševiški sporazum. Iz Pariza poročajo: Francoski vladi je bila poslana nota o angleško-boljševiškem sporazumu, ki se jo smatra za odgovor na ugovore Francije, poslano angleški vladi proti dogovoru, sklenjenim med sovjetsko in angleško vlado. Angleškim podnikom so bile dane koncesije, pred vojno že določene Franciji za 7 milijonov frankov. Francoska vlada se je razburila, ker je dovoz ruskega zlata v London odvzel Franciji zadnje jamstvo glede posojil, danih svojčas carski Rusiji. Sedaj došla nota odklanja vpoštovanje francoske hipoteke nad Rusijo. Tako vstaja nov spor med Anglijo in Francijo poleg sporov o reparacijah glede Šlezije in o orientalskem vprašanju.

== Zunanja politika Danske. Danski zunanji minister Harald Skavenius je imel v pokrajinskem mestu Baelum govor, v katerem se je zagovarjal proti napadom, da ne čuva zadosti energično danske politične avtoritete. Minister je rekel med drugim, da je domovinska ljubezen, ki ne more misliti mirno in trezno, škodljiva, če tudi se izraža v najbolj patriotskih besedah. Politika Danske mora biti taka, da zamo ohraniti svojo posest brez ozira na razmere, ki jih ustvarjajo velesile.

pisemskih pošilk (pisemskih vreč) ter prihajajo pisma iz Amerike tekem 12 ali 15 dni. Dogode se tudi slučajni zakasnitve, ki jih povzročajo razne eventualnosti na potu. Ko pa pridejo pisma na svoja mesta, se izroče naslovljenemu absolutno brez vsakega zadržka. Kar se tiče denarnih pošiljatev v medsebojnih odnosih z Ameriko, zlasti potom poštnih nakaznic, tozadevna pošta na služba še ne obstoja radi našega neurejenega valutnega vprašanja.

Posl. dr. Bogumil Vošnjak (SKS) je v svojem govoru izjavil, da smatra za zelo važno zadevo za našo državo ustanavljanje višjih in nižjih kmetijskih šol. (Klici: Tako je!) Tako bi bili v Mariboru dani vsi pogoji, da bi to mesto postalo drugi Klosterneuburg. Ustanovitve kmetijske šole v Mariboru bi bilo tudi najboljša sredstva za ojačanje naše državne misli, ker bi prišli tjakaj mladeniči iz vse države, da bi se izobrazili v vinogradniški stroki. Govornik bi priporočal vladi, da naj tudi pri naših poslaništvih v inozemstvu ustanovi kmetijske postaje, ki bi imele sicer ogromno posla, vendar pa bi tudi naši državi prinašale velike koristi. Glede na interpellacijo posl. Moekovljevića pa je mnenja, da je stvar zelo zapletena, ker je vlada odklonila predlog, naj bi topičersko ekonomijo prevzela poljedelska fakulteta.

Iz naše kraljevine.

== Povratek regenta Aleksandra. Beograd, 12. junija. Nocoj ob 21. in pol se je vrnil v Beograd regent Aleksander v spremstvu generala Hadžića, knezinja Jelene in kneza Arzena, brata kralja Petra.

== Velika narodna manifestacija v Zagrebu. Zagreb, 12. junija. Danes popoldne od 4. naprej se je vršil v Maksimiru prvi zlet zagrebske sokolske župe. Odkar je bil regent v Zagrebu, še ni bilo tako velike manifestacije za narodno edinstvo in jugoslovenstvo. Prireditve so se udeležili zastopniki vojaških in civilnih oblasti, kakor ban, poverjeniki, general Pešić kot namestnik armijskega poveljnika, l. dr. Na

Neodrešena domovina.

== Predelska železnica. Osrednji urad za nove pokrajine je na stalno droznanje iz Trsta in Gorice zopet enkrat poprašal ministra za javna dela, kaj bo s predelsko progo? Dobil je odgovor, da je načrt za gradbo novih železnic v Juljski Beneški ostal neizpremenjen. Predelska železnica se ima sgradi po znanem projektu s priklopljivjo h gorisko - jeseniški progi pri Sv. Luciji. Sklenjeno je, da se bo ta železnica gradila prva, zgradba med Sv. Lucijo in Kredom pa se pospeli tako, da se bosta obe progi mogli hkrati otvoriti. Takih zagotovil je bilo že

večbališču je nastopil tudi oddelek vojske v vojni opremi, ki je izvajal sokolske proste vaje s puško. Nastop vojske je sprejelo več tisoč broječe občinstvo z navdušenimi klici: Živela narodna vojska.

== Naknadni pregled invalidov. Minister za socialno politiko je podpisal pravilnik za naknadni pregled vseh invalidov, ki se bo vršil v času od 15. junija do 15. julija t. l.

== Nemčija izroča konje. Komisija je iz Wiesbadna odposlala dva vlaka konj za našo državo. En vlak 200 konj se bo prodal v Šabcu, drugi v Beogradu.

— — —

precej, ali ker v Trstu in Gorici vedno manj verjamejo rimskim obljubam, bomo slišali še dosti jednakih zagotovil, predelska železnica pa še dolgo časa ne bo tekla.

== Dramatični krožek v Ajdovščini. Je zaključil svojo drugo igralno dobo. Od novembra 1920 do maja 1921 je vpriporil 11 različnih dramatičnih del, vseh predstav je bilo 18. Dohodkov je imel 14.262-05 lir, izdatkov pa 12.923-84 lir. Davek na vstopnice je požrl 2625 lir. Krožek bo nadaljeval svoje delovanje za prosveto in napredek naroda.

Dnevene vesti.

V Ljubljani, 13. junija 1921.

— Regent v Ljubljani. V nedeljo dne 12. t. m. ob 7. uri 9 minut je na povratku iz Anglije v Beograd z orientekspresom prispel v Ljubljano prestolonaslednik regent Aleksander. Vračali so se v Beograd tudi knezinja Jelena ter princ Pavle in Arzen. Regenta je spremljal polnomočni minister Janković. Na glavnem kolodvoru je regenta pozdravil predsednik deželne vlade dr. V. Baltić, katerega je regent povabil v vlak, da ga je spremljal do Zidanega mosta. Vlak je odšel ob 7. uri 30 minut dalje.

— Bolezen Nj. V. kralja Petra. Uradni bulletin vlade: Nj. Vel. kralj Peter je zbolel dne 4. t. m. za lobularno pljučnico, to je za vnetjem levega pljučnega krila. Vnetje je potem prešlo drugi dan na desnega krila pljuč, potem pa na gornji del gornjega krila levih pljuč. Od 7. t. m. so se začeli posamezni deli pljuč čistiti. Dne 9. t. m. so bili na bazah še znaki vnetja. Srce deluje malo boljše. Zila je po kakovosti boljše, dihanje hitreje in pojavila se je cianozna sluznic. — Dne 10. t. m.: Stanje v pljučih neizpremenjeno. Od včeraj deluje srce slabše. Zila 84, dihanje 52, ustnice in jezik so bolj modri. Pojavlja se lahka otekline nog. Temperatura 37, splošno stanje resno. — Dne 11. t. m.: Na desni osnovnici se je perkusija zvoka razjasnila, dihanje je še ostro z malim vlažnim šumom. Na levi osnovnici zadaj je še malo suhih šumov. Ostali deli pljuč so se očistili. Temperatura 37,2. Zila 84, precej močna. Dihanje 45. Ustnice in jezik bolj rdeče barve. Na nogah je še nekoliko oteklin. Splošno stanje boljše. — Bolezen Nj. Vel. kralja se boljše. Vse komplikacije so odvrnjene. Temperatura normalna.

— Koalicija. V »Avtonomistu« čitamo: »Občinski svetniki ljubljanski, ki pripadajo večini, bodo imeli ta teden več sej, da ugotove svoj delavni program. Delavni program bo obsegal v prvi vrsti take točke komunalne politike, na katere se lahko zedinijo vse sedanje večinske stranke. Na ta način upajo doseči sporazum, ki bo izločeval iz občinske politike čisto politična strankarska vprašanja, katerih razpravljanje bi utegnulo dovesti do nesloge v občinski koaliciji, na drugi strani pa bi garantiral delamoznost občinskega zastopa v vseh socialnih in gospodarskih vprašanjih, ki spadajo v občinski delokrog.« Kdo ima sedaj prav, »Jugoslavci«, ki je sveto zatrjevala, da ne obstoja nobena zveza med narodnimi socialci, klerikalci in komunisti, ali »Avtonomisti«, ki govorijo o večini v občinskem svetu in o koaliciji strank?

— Poklon in priznanje klerikalcem. Prepeluhov »Avtonomist« je zaplaval popolnoma v klerikalne vode. Zakaj, ne bo težko uganiti. V današnji številki poklanja v članku »Konec centralizma v Ljubljani« klerikalcem tole priznanje: »Slovenska Ljudska Stranka je brez vseh pridržkov žrtvovala svoje strankarske koristi koristim naroda in je s tem dokumentirala svojo politično zrelost...« Abditus, Abditus, kam si zajadral?

— Praznovanje pravoslavnih praznikov po šolski mladini, ki je pravoslavnega veroizpovedanja, se ima po odredbi višjega šolskega sveta vršiti tako, da so otroci tega veroizpovedanja na vseh ljubljanskih šolah na tak praznik pouka prosti da morejo zadošiti svojim verskim dolžnostim. Šolska vodstva odn. ravnateljstva so pa dobila po en seznam teh praznikov, ki jih morajo imeti znanprej v evidenci.

== Ugodnosti za dijake na državnih železnicah. V železniškem ministru je bila sestavljena nova naredba o ugodnostih za potovanje po državnih železnicah. Po tej naredbi imajo vsi dijaki pravico, da se peljejo po železnici enkrat na leto proti plačilu ene četrtine predpisane vozne cene. Samo zelo siromašni dijaki imajo pravico, da potujejo dvakrat na leto.

== Nove stavbe v mestu. Na stavbišču bivše predilnice sta projektirani še dve novi hiši. Za jedno teh — nasproti poslopja Jadranske banke — že kopljejo temelji. Na Sv. Petra čisti se gradi na prostoru podrtega skladišča (št. 40) novo poslopje. Na stavbišču Sokola I (na Taborni) so dogradili do polovice projektirane ograje betonski podstavek. Ko bo ta podstavek okrog in okrog dodelan, dobi železno ograjo in znotraj zasajeno živo mejo. Ostali del starega parka in neporabljenega stavbišča bo glede olepšave z nasadi oekrbovati mestni občini.

== Povračilo 20 % bonov. Beograd, 12. junija. Namestnik finančnega ministra je odredil, naj se siromašnim vrne onih 20 %, ki so jim bili pridržani ob priliki markiranja bankovcev.

— Zamenjava avstro-ogrskih tisočkronskih bankovcev. Beograd,

12. junija. Namestnik finančnega ministra g. Krizman je dovolil, da se morejo za gotov čas še nadalje izmenjati avstro-ogrski tisočkronski bankovci, opremljeni z markicami.

== Predavanje prof. J. Vavpotiča Stara Praga. Konzulat Češko-slovaške Republike v Ljubljani na znanja, da se omenjeno predavanje vrši v petek dne 17. t. m. ob 20. v Mestnem domu in ne v sredo, ker je prof. Vavpotič ob tem času zaposlen. Opozorjamo javnost na to spremembo.

== Anketa o naredbi prepovedi nočnega dela v pekovski obrti. V soboto dne 11. t. m. se je vršila pri deželni vladi — poverjeništvu za socialno skrb pod vodstvom poverjenika gosp. Ribnikarja anketa na spomenico, katero je vložila pekovska zadruga ljubljanska, da bi nočno delo predelala prišlo o polnoči, skupno delo pa tudi že ob 2. uri namesto ob pol 3. in ob 4. uri, kakor naredba sedaj predpisuje. Zastopniki delavstva osrednjega društva živilskih delavcev za Slovenijo ter tudi S. N. S. in J. S. Z. so izjavili, da naj ostane naredba, kakršna je sedaj. Na posredovalni predlog so pomočniki privolili, da v takih pekarnah, ki imajo peči starega tipa, se naj prične s predelom pol ure prej, ob 2. uri jutraj in skupno delo pa ob 4. uri. Deželna vlada bo o tem šele sklepala na prihodnji seji.

== Filharmonična dvorana v Ljubljani še vedno ni izpraznjena, dasi se je že toliko pisalo o njej. Za kulturne svrhe ima vse naše mesto edino unionsko veliko dvorano, ki je pa marsikdaj prerazsežna. Lepa, intimna dvorana Filharmonije bi služila lahko izbornemu komornim koncertom, pevcom in pevkam, solisticam, predavateljem, za skušnje velikih zborov i. dr. Zgrajena je bila umetnosti, a mora še vedno služiti kot magacin! Ali ni pomoči proti — tej kulturni sramoti?

== Telovadba na — zaprtem dvorišču! Ker ne da ljubljanski Orlov noben človek prostora za javno telovadbo in ker se ti ljudje tudi boje javne kritike, so priredili včeraj telovadbo na zaprtem dvorišču Medijatore hiše na Dunajski cesti, toda pristop so imeli le — povabljeni gostje. Kar je pa še bolj značilno, ni razobesil noben klerikalec državne zastave! Po njih delih jih boste spoznali!

== Uvoz knjig. Finančni minister je dovolil uvoz knjig brez plačila 50% pristojbine.

== Bronasti zvonovi za Vrhniko — Dunaj. V soboto je dospelo v Ljubljano po juž. železnici iz Hiltzerjeve zvonarne na Dunaju, 5 bronastih zvonov (3 za vrhniško in 2 podružniško cerkev), ki so stali 280.000 jugoslovenskih kron. Ali ljubljanska livarna ne more dobaviti našim cerkvam bronastih zvonov?

== Klerikalno nadlegovanje hišnih posestnikov. Načelnik ljubljanskih Orlov, znani Pirc, je pretekle dni na uprav nesramen način nadlegoval po ilirski in škofiji ulici napredne hišne posestnike pismeno, da naj za Orlovske desetletnice razobešajo zastave, s prištavkom, da jih jim on prekrbi, če jih nimajo! Ko tudi to ni izdalo, je hotel po hišah osebno in ponavljal svoj terorizem. Še le potem ko jih je skupil, kar je iskal, jo je pobral iz hiš. Temu pritisku so se udali nekateri hišni posestniki. Zastave smo videli na primer na hotelu Slon in na Schneider-Verovškovi hiši.

== Veljavnost izpričeval ženske obrtne šole v Ljubljani. Odhodno izpričevalo oddelekov za šivanje perila in za izdelovanje oblek ženske obrtne šole na tehniški srednji šoli v Ljubljani nadomešča dokaz učiteljske usposobljenosti za pouk v ženskih ročnih delih na sistemiziranih in nesistemiziranih mestih ljudske in meščanske šole; to pa ob nastopnih pogojih: Kandidatnja mora glede npravnstvene neoporečnosti in fizične zmoglosti kakor tudi glede izobrazbe zadoščati predpisanim pogojem; kandidatnja mora na zavodu z ugodnim uspehom prebiti izpit iz šolske pedagogike v predpisanem obsegu.

== V Mariboru je, kakor nam poročajo, preminul v nedeljo 12. t. m. v najlepši moški dobi g. Viktor pl. Suškovič, poštni nadoficial I. razr. Bil je velesimpatičen uradnik, požrtvovalen prijatelj, narodno zanesljiv mož, plemenitega, srčno blagega in odličnega značaja. N. p. v. m.!

== Aretiran izziivač. Iz naše kraljevine za vedno kot nadležen inozemec izgnani arhitekt inž. Fran Dušan Petelin, rodem iz Trsta, je bil na glavnem kolodvoru aretiran. V kolodvorskem bufetu je izzival in kazal svilnat robec v italijanski trikolori. K-kor se je sam izjavil, je prišel v Jugoslavijo oziroma v Ljubljano, da bi se začel dogovarjati glede gradnje železniške proge Kočevje — Moravice.

== S konja je padel včeraj dopoldan poleg parka na Hrvaškem trgu v navzočnosti Orlovskih jezdecev in zadržaneje nastanovca. Zletel in

konju čez glavo na tla, ko si je konj z njo muhe odganjal, z njim pa tudi zastava, čije drog se je prelomil. Konj je tega jezdeca nekaj časa vlekel po tleh za seboj, na to pa jo je, ko ga fanti ni mogel obdržati, užgal po ilirski ulici.

== Živinski sejni in promet po Sv. Petra nasipu. V Ljubljani imamo sedaj vsako prvo in tretjo sredo v mesecu živinski sejni. Ob teh dneh pa gonijo ljudje z dežele zjutraj cele trope vpreženih in privezanih konj v divjem diru po Sv. Petra nasipu mesto po glavni cesti na sejnišče h klavnici. Ob takih dneh se morajo odrasli in otroci na vse strani umikati, če nečejo da jih kak voz ne podre ali privezani konji ne pohodijo. To naj se poskrbi, da se to ne bo več godilo.

== Nabavljana zadruga državni nameščencev v Mariboru je ne samo že ustanovljena, ampak tudi že posluje začasno še v skromnem obsegu. Čim pa prične poslovati tudi »Savez« vseh teh zadrug za celo kraljevino, kar se bo zgodilo že pričetkom julija, bo tudi mariborska podružnica razširila svoj delokrog, posebno če se ji posreči s pomočjo »Saveza« priti do lastnega doma. Te uradniške zadruge postanejo danes že nepreglednega pomena ne le za trgovino v obče, marveč sploh za vse konsumente, ker odpade po mestih najmočnejši del konsumentov, to je državni nastavljenici, h katerim spada tudi vojaštvo, od poklicne trgovine in ker bodo spričo raznih plašjav (carina, vozarina, davki itd.) te zadruge zdatno vplivale tudi na cene. Vse se se teh zadrug le večja trgovska podjetja, ki pridejo v poštev kot oddajalci blaga na debelo. »Savez« šteje že danes 170 milijonov kapitala. Dne 8. maja je bilo v Beogradu važno tozadevno zborovanje delegatov cele kraljevine; zborovanja sta se udeležila tudi delegata mariborske zadruge gg. v. sod. svet. dr. Peitler in major Grizold, o čemer je slednji podal zanimivo poročilo o priliki izrednega obnege zbora dne 9. t. m. v porotni dvorani okrognega sodišča Maribor. Zadruga Maribor šteje že danes 500 članov, od teh nad polovico od vojaške strani. Zborovanja se je udeležilo tudi mnogo častnikov. Od strani malokontentov iz kaznilnice se je pričela osebna gonja proti požrtvovalno delavnemu predsedniku dr. Peitlerju. To gonjo so skušali zavesti tudi na ta občni zbor ter tako dali priliko našim bratom Srbom spoznavati naše — malenkosti. Zato je polkovnik Bogičević žel splošno odobravanje, ko je voditelj teh malokontentov kratko, a odločno zavrnil, nakar je občni zbor soglasno potrdil že na ustanovnem občnem zboru izvoljeni ozir. pozneje vsled zborovanja v Beogradu na deset članov razširjeni upravní odbor. V odsotnosti predsednika je zborovanje vodil podpredsednik Rehar, davčni uradnik.

== Pokojnine vojnih invalidov, vdov in sirot — nakazovanje dodatkov. Invalidski oddelek poverjenstva za socialno skrbstvo deželne vlade naznanja, da je prišel z nakazovanjem dodatkov k pokojninam vojnih invalidov, vdov in sirot v smislu člena 14. Uredbe (Uradni list 47 z dne 4. maja 1921). Najprej pridejo na vrsto rodbine padlih, umrlih in pogrešanih vojakov in invalidi s družino, nato ostali samci. Delo se vrši s pomnoženim osebjem tudi izven uradnih ur, ker hoče invalidski oddelek končati nakazovanje v najkrajšem času. Ker je pa število vojnih oškodovancev ogromno, bodo mogli priti vsi na vrsto šele koncem meseca julija t. l. Zaradi tega naj nihče ne vpošilja pospešnic ali pritožb, ker bi s tem svoje stvari nikakor ne pospešil, temveč povzročil le zmedo in zakasnitev hitrega nakazovanja.

== Za potnike v Dalmacijo. Leksuzni potniški parnik »Split« odhaja vsak četrtek ob 19. iz Bakra v Split in od tu v Makarsko in Metković. Parnik ima zvezo z vlakom, ki prihaja ob 17. iz Zagreba.

== Opustitev poštnih nabiralnic. Mestnje in Lemberg trg in uvedba selske službe pri poštenu uradu Podplad. S 15. junijem t. l. prenehata poslovati poštni nabiralnici Mestnje in Lemberg trg, s 16. junijem t. l. se pa začne pri poštenu uradu Rogatec dostavljati pošiljke po selskem pismonoši v sledeče kraje: Sp. Kostrivnica, Zg. Kostrivnica, Brezje, Podturn, Spod. Gabrnjak, Zgor. Gabrnjak, Lemberg trg, Mestnje, Kačji dol in Kamna gorica. — Dostavljalo se bo v Spod. Kostrivnici in Zg. Kostrivnici vsak dan v Mestnju vsak dan razen nodelj, v ostalih krajih po trikrat na teden in sicer ponedeljek, sredo in petek v krajih Kačji dol in Kamna gorica, torek, četrtek, soboto pa v krajih Brezje, Podturn, Spodnji Gabrnjak in Lemberg trg.

== Vplivanje na »otroško igrišče«. »Zenskega telovadnega društva v Ljubljani« se bo vršilo v ponedeljek in torek, 13. in 14. t. m. od pol 6. do 8. zvečer v risalnici »Mladice«. Sprejemajo se deklice in dečki od 5. do 12. leta. Mesečna znaša K 30 za enega otroka, K 20 za vsakega nadaljnega otroka iste rodbine. Strah! bodo ob vsakem dnevnem času od 8. zjutraj dalje pošiljali otroke na igrišče, kjer se bodo igrali pod nadzorstvom vrtinarice. Društvo je nabavilo igrac, žog, več kroketnih tger itd. da bodo od jutra do večera zapolnili

Pristopajte k „Jugoslovenski Matici“!

naši malčki in z veseljem prihajali na igrišče. Dokler se ne zarastejo nasadi, se bo prostor po potrebi zasenčil s sojniki, odprta telovadnica bo dala senco v največji vročini, za slučaj dežja pa streho. Starši, zaupajte nam svojo dečo! Marsikateri otroci sedijo v počitniških mesecih v zadnjih sobah, ali pa se potikajo po ulicah, ker je mati preobložena s delom. Matere, žrtvujte malenkostno vsoto za svoje otroke, da bodo prosti čas počitniške svobode resnično porabili v korist telesnemu razvoju. Hočemo vas razbremeniti, koristiti vaši deci — naši deci.

— One dame in gospode, ki se zanimajo za tenis, opozarjamo, da ima »Žensko telovadno društvo

v Ljubljani« v ponedeljek in torek, 13. in 14. t. m., od pol 6. do 8. zvečer vpisovanje na »Mladiki«. Vstop je dovoljen tudi nečlanom.

— Državna posredovalnica za delo. Dela iščejo: pisarn. moči, kovinarji, čevljarji, natakari, natakari, trgov. strojniki, kurjači, tesarji, dinnarji, dinnarice, kuharji, boln. streljavnice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: hlapi, deklet, monterji za ključavnice, mizarji, zidarji, čevljarji, tesarji, stroj. ključavničarji, kovinski strugarji, polj. delavci, polj. delavke, pleskarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Ljubljanski veliki semenj.

V zadnjem času so se v Ljubljani širile govorice, da se vzorčni veliki semenj v Ljubljani namerava prirediti šele meseca septembra t. l. Ker bi take govorice, ki slonijo gotovo na napačnih ali krivo tolmačenih informacijah, utegnile begati občinstvo, zlasti pa interese, ki se nameravajo udeležiti vzorčnega velikega semnja kot razstavniki, opozarja urad Velikega semnja, da vse te ali enake govorice ne odgovarjajo resnici in da se Ljubljanski veliki semenj vrši neprekinjeno v dneh od 13. do 24. avgusta t. l.

Razstavniki na Ljubljanskem velikem semnju že pridno dopošiljajo svoje priloge, tako da je razpoložljiv prostor malone oddan. Zaradi tega se interese pozivljajo, naj kolkor mogoče hitro dopošljejo svoje priloge, ako tega še niso storili. To je važno zlasti iz tega razloga, ker hoče seljski urad vsakemu udeležniku kolkor mogoče urediti in je to mogoče le tedaj, ako se pravočasno prijavijo. Čim kasneje dospe priloga, tem težje ali celo nemogoče je seljskemu uradu, ozirati se na posebne želje izložitve glede dovolitve posebnega prostora ali pa obsega ploskovine, katero namerava zasesti s svojimi vzorci. Seljski urad je podvzel korake, da se

vzorci, ki se uvozijo iz inozemstva, oproste carine. Upati je, da bo ta prošnja ugodno rešena. O uspehu korakov, ki so bili storjeni v tem pogledu, bodo interese pravočasno obveščeni.

V seljskem redu je določeno, da se cena prostorov, navedenih pod točko 1 in 2, zniža, ako znaša ploskovina najetega prostora več kot 40 m². Do 40 m² se cena prostorov ne zniža. Za nadaljnjih 20 m², to je od 41 do 60 m², se cena zniža za 20%; za prihodnjih 40 m², to je od 61 do 100 m², se cena zniža za 40%; za ploskovino, ki presega to velikost, to je od 101 m² dalje, pa za 50%. Na to je zlasti treba paziti, ker bi se lahko pojavila domneva, da velja določeno znižanje cen (20%, 40% ali 50%) za ves prostor, včevši tudi prvih 40 m².

Seljski urad je določil delniško družbo »Balkan« v Ljubljani kot oficijelno spedijsko tvrdko Ljubljanskega velikega semnja. Spedijska tvrdka »Balkan« bo ves čas semnja poslovala na razstavnem prostoru in bo interesentom vedno na razpolago z informacijami glede spedijske blaga in drugih manipulacij, kakor tudi glede vseh tarifov, ki prihajajo za interese v poštev.

Štiridesetletnice.

40 let je razmeroma kratka doba v življenju narodov. Vendar je zadnjih 40 let doneslo slovenskemu narodu tolik napredek, kot bi ga sicer komaj stoletja. Pred 40 leti komaj svitanje — le nesnatni uspehi v boju za narodne pravice, danes solnce svobode. Pred 40 leti utrakvistične ljudske bole, le skromni početki uvedbe pouka v materinščini v srednjih šolah, danes slovenska univerza. Pred 40 leti le skromne predstave maloštevilnih slovenskih igrice in spevolgic, v tem ko je vladala nemška muza v ljubljanskem gledališču, danes slovenska drama in opera, slovenska tudi v mnogih izvirnikih. Zato se mi zdi umestno, da ne zabimo letos štiridesetletnice smrti moč, ki so s svojim delovanjem pripomogli k današnjim uspehom.

3. maja letos je bilo 40 let, kar je umrl J. Jurčič. Dosegel je le 37 let, a kaj nam je vse storil v kratki dobi svojega delovanja! Jurčič je bil in ostane naš prvi, naš najpriljubljenejši romanopisec. Dasi je v novejši čas nekoliko zatmenela njegova svesta, vendar je in ostane Jurčič ljubljene slovenskega naroda. Njegove povesti so prava narodna last. Saj pa tudi nikdo drug ni temeljil tako v narodu, ni postal tako njegovega čustva, njegovega mišljenja, njegovih občutkov. Njegove povesti se vedno rado čitajo, njih dramatizacije dosega vedno lepe uspehe. Zleteti bi bilo, da se zlasti Prijateljeva izdaja njegovih zbranih del pospeši, tako da dobimo ob kratkem celotno zbirko njegovih del.

A Jurčič je deloval tudi kot politik, kot častnik. »Slovenski Narod« je absorbiral njegove moči. Takrat, kakor sedaj, je bil boj svobodomiselstva proti klerikalizmu, odločnega narodnjstva proti kompromisom s sovražniki. Jurčič je bil duša tega boja, bil je neumorno delaven, spreten, agilen politik, in uspehi, katere je dosegla njegova struja, temelje na njegovem delu in trudu. V novembu 40 letnice smrti dr. Janeza Bleiweis, ki je bil v marsičem, tako zlasti v politiki, Jurčičev antagonist. Bleiweis se povzdigovali do neba, novejši čas pa ga strmoglavljali v dno pekla. Pravičnost mu mora priznati, da je v svojem dolgoletnem delovanju, v najneugodnejših razmerah sa

naš narod dosegel marsikaj, da je polagal temelj, na katerem se je mogel narod dvigniti in kultivirati. Storil je mnogo, boril se je brezustraheno, — dosegel je, kar se je pač pri skrajno neugodnih razmerah dalo, dostikrat le malenkosti, a te so bile važne in so postale temelj nadaljnjemu delu. Bil je pristajač klerikalne stranke, saj pa je tudi edino duhovščina imela takrat usodo našega naroda v rokah; čutila je in delovala narodno. Da je prišlo pozneje do boja med svetovno in duhovsko stranko, je bila logična posledica našega nadaljnjega razvika.

Tretja 40letnica smrti je ona Antona Füstera, profesorja bogoslovja na Dunaju in »kaplana akademije legije« v revolucionarnem letu 1848. Bil je rodom Slovenec in popreje bogoslovni profesor v Gorici. Po udušenem gibanju za svobodo je moral bežati v Ameriko, kjer se je težavno preživljal kot učitelj jezika in le kratko pred smrtjo se vrnil na Dunaj. Dr. Fuster za nas Slovence nima zaslug kot narodni borilec — zasluge pa ima kot soborilec za svobodo narodov, torej tudi za narodno svobodo Slovencev. Dasi je bilo gibanje zatrto s silo, je vendar rodilo svoj sad in uveljavilo svoje nazore pozneje, pripomoglo je v največji meri do razvika in dosege svobode. — Fuster je bil katoliški duhovnik in zato tem bolj zasluži vse priznanje, da se je boril in navduševal svoje poslušalce in jih vnel za boj za svobodo in človečanstvo. Spominjamo se torej, da je tudi mali, zatirani narod slovenski dal bojovnika v času dunajske revolucije leta 1848.

Ti spomini se mi zde upravičeni in primerni zlasti v sedanjem času. Nikdar ne pozabimo, kateri močje so si pridobili zaslug za naš narod, nikdar ne pozabimo, kako so se morali boriti za narodni obstanek, za narodne pravice. In ako smo zdaj po večini naroda svobodni, nikar ne pozabimo, da velik del rojakov je še pod nemškimi in italijanskimi jarmomi! Oni imajo danes isti boj za obstanek, isti boj za narodne pravice — in upajmo, da dosežejo tudi iste uspehe. A v tem boju potrebujemo moralne in gnotne pomoči celokupnega, svobodnega naroda.

Severin.

Kultura.

Repartoir Narodnega gledališča v Ljubljani.
Opera:

Ponedeljek, 13. junija: Vaška šola, R. A. Turek, 14. junija: Scherezada, Red E.

— »Nova Evropa« broj 9. ima sledečo vsebino: O jugoslovnskoj politiki (R. W. Seton - Watson). — Slovenska in nezainteresovana kritika (B. Laz). — »Radnici duhom« (A. Barac). — Stav prema inostranstvu (Dr. Mitković). — Ekonomski pregled: Organizacija čekovnog prometa (I. Belin). — »Državni, komunalni i hipotekarni

zajmovi Jugoslavije« (I. B.). — Književni pregled: Pisma iz Pariza (M. Ornjanski). — Knjige i listovi: »Dubrovačka trilogija« v engleskom prevodu. — »Naša domovina«. — Preko Albanije. — Beleška: Lokrum (Luška s Orsana).

— Nagrobnica »Vigred se povrne«. V glasilu Pevske zveze »Pevce« poroča Marij Kogoj, da nagrobnica »Vigred se povrne« ni narodna pesem, nego je zložil po I. Puharjevi besedah Janko Škerbine, vpok. šol. vodja v Višnji gori okoli 1. 1880. Izdal jo je prvi nadučitelj Vavken v Cerkljah.

Društvene vesti.

— Pevski večer. Agilno gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj je pretekli teden stopilo pred javnost s svojim dramatičnim odsekom, ki je s uprizoritvijo Strindbergovega Pelikana pokazal, da z ambicijo in smotnim delom utegne tvoriti važno kulturno postojanko. V soboto zvečer pa je prvič nastopil na vrtu pri Lozarju društveni pevski zbor — po komaj tridesetletnem študiju. Zvezda šentja-

kobke pevce uči mestni učitelj g. Fr. Marolt, ki je s prvimi njihovim nastopom popolnoma lahko zadovoljen. Vzpored večera je obsegal moške zbor skladateljev Ipavca, Kocjančiča, Vilharja itd., ter švickaršičeve in Devove Koroške narodne pesmi. Občinstvo je prijazen Lozarjev vrt napolnilo do zadnjega kota in je sprejelo nastop zboru s živahnim odobravanjem. Nekateri pesmi so vrli pevci morali pono-

vit. Zelimo šentjakobskim pevcom in njihovemu poštvalnemu pevovodji mnogo napredka in s tem novih uspehov tudi v bodoče.

— Gozdni piknik je priredilo Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj v nedeljo, dne 12. t. m. na Golovcu vrh vojaškega strelišča. Dopoldne in popoldne je bilo zbranih na lepem gozdnem prostoru mnogo prijateljev narave in dobre zabave. Originalne točke zabave so skrbele za smeh, za telesni dobrobit obiskovalcev pa vrle šentjakobske dame v dveh šotorih. Proti večeru je sicer kvaril zabavo dež, vendar pa je Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj pokazalo, da hoče poleg mnogih drugih panog, ki jih goji v svojem društvu, nuditi občinstvu tudi malo zabave, kar se mu je v polni meri posrečilo.

— Članom in članicam invalidske organizacije za Ljubljano in okolico se naznanja, da bo društvo izdajalo čevlje po znižanih cenah le do konca junija. Kdor jih želi naročiti, naj se zgleda v društveni pisarni v šentpeterski vojašnici, soba št. 3, pritličje, in sicer vsak dan, razun nedelje in praznikov od 8. do 12. in od 3. do 6. popoldne.

Ljubljanska porota.

Rodbinska tragedija šentpeterskega predmestja.

Danes ob 9. dopoldne se je pred potnim sodiščem pričela razprava proti Emiliji Verhuncovi zaradi uboja. Razpravo vodi predsednik deželnega sodišča dvorni svet. dr. O. Papež, obtožbeno zagovarja dr. V. Krejči. Verhuncova je obtožena uboja svojega moža Ivana Verhunca. Odkriva se nam globoka rodbinska tragedija, ki se je odigrala v hiši št. 53 na Sv. Petra nasipu.

Obtožnica navaja glede tega uboja sledeče:

Zakonska Ivan in Emilija Verhunc sta prišla v noči 21. januarja t. l. od neke veselice okoli treh jutraj v svoje stanovanje Sv. Petra nasip 53 v Ljubljani. Že med potjo in tudi med tem, ko sta se slačila, je med njima prišlo do prepira, ki je končal s tem, da se je Ivan Verhunc, zadet od kroglice iz samokesa v glavo, ne da bi kako besedo črnil, zgrudil na tla in na mestu mrtev obležal. Kroglica ga je zadela v levo senco, prodrla možgane in obličala v glavi. Takojšnja smrt na otrpjenju možganov je bila neizogibna, odveč bi bila vsaka, tudi hipna zdravniška pomoč.

Obtožnica dalje navaja nekatere podrobnosti iz rodbinskega življenja. Zakon sta sklenila l. 1912. Seznanila sta se že preje v nemških rudnikih na Westfalskem in imela ljubavno razmerje. Imata troje otrok; prvi izven, druga dva v zakonu rojena. Zakon je bil nesrečen, nista se razumela. Mož ni imel zaupanja v zakonsko zvestobo svoje žene in je ji grenil življenje z več ali manj neosnovanimi očitki. Prišlo je mnogokrat do prepira in pretepa. Leta 1918. je Emilija pobrala skrivaj svoje otroke in pobegnila na Nemško k svoji materi Sama je s trdim delom preživljala sebe in otroke. Mož ji ni ničesar poslal. Tako po njenem odhodu je mož Ivan Verhunc vzel k sebi natakarko Antonijo Zontar in z njo živel kakor mož in žena. Mož se je pečal s prekupovanjem poljskih pridelkov. Podjetje je dobro uspevalo. S priležnostjo Zontarjevo je imel enega otroka, krščeneza na ime »Janez«. Deloma na prigovarjanje svojih prijateljev, deloma, ker se mu je tožilo po svojih otrocih, je l. 1920. opetovano pisal svoji soprogi, da naj pride nazaj. Res je prišla in sicer nenadoma koncem novembra 1920. Priležnica Zontar je morala takoj ostaviti stanovanje svojega ljubimca. Žena z otroci in materjo so se zopet ustanovili pri možu na njegovem stanovanju. Toda pričakovani mir in sporazum med zakonskima pa je trljal le nekaj dni, začela se je ponavljati stara igra: očitki, žalitve, prepri in pretep.

Pripomniti je, da je bil rajni na zunanji veseljak prve vrste, zato pa tudi priljubljen pri svojih vinskih bratih. dolžnost zakonske zvestobe ni poznal, ženskemu spolu je bil zelo naklonjen, sam pa skrajno ljubosumen in zato doma tudi nasilen in surov proti svoji ženi. Ona je dobra gospodinja, skrbna mati, pa silno lezne narave in če se jo žali, ne pozna njena strast mačevanja nobene meje, pri tem je zelo energična. Značilen je tem oziru le pogovor, kolega sta imeli ona in njena svačnica Josipina Jak ob priložnosti obdolenke iz Nemčije koncem novembra 1920 še predno je moža videla. Obdolenka se je izrazila: »Bog ve, ali bo sedaj zopet ta ljubosumnost napred, da ne bom smela nikamor iti z možem v gostilno«. Ko jej je nato svakinja prigovarjala, da bo morala pred sedaj drugače začeti in ostajati doma, raztogotila se je obdolenka in vzkliznila: »Povsod bom šla z njim! Prokleto bi bilo slabo, da ne bi živela svojih mladost let! Če ne bo šlo z lepa, bo šlo pa z grda in če z grda, potem pa se bo odigrala drama, kakršne še ni bilo tu.«

Izpred sodišča.

— Obsojen železničar. Železniška nesreča v Penici zahteva še zdaj čez leto dni svoje žrtve. Železniški delavci in čuvaji, ki so bili ves čas znani kot poštenjaki, sede zdaj na obtožni klopi kot tatovi, ker so si prilastili les, ležec ob progi po trčenju obeh vlakov na postaji Penica. V petek je bil zopet obsojen železniški čuvaj Jurij Kolar na 10 dni ječe, ker si je ob tisti priliki prilastil nekaj dog, iz katerih je potem napravil posodo. Na obtožno klop pride tudi bivši postajenateljnik.

Turistika in sport.

— Rezultati večerašnjih nogometnih tekem. Prvestveno: Ilirija : Svoboda 12 : 0, Primorje : Hermes 6 : 0, Hermes rez. : Primorje rez. 3 : 1. — Prijateljske: Ilirija rez. : Atletiki, Maribor 2 : 0, Sparta : Jadran 5 : 1.

Telefonska in brzojavna poročila.

KOROŠCI SE VESELE — PREZGODNJO VESELJE.

— Dunaj, 13. junija. Z ozirom na pariško vest, da je antanta za sedaj odklonila jugoslovnsko zahtevo, da se korigira meja na Koroškem, so v soboto zvečer priredili nemški nacionalci v Celovcu in po drugih koroških mestih hrupne manifestacije. V Celovcu so priredili bakljado z godbo, čes, da je Koroški sedaj zasigurana meja na Karavankah. V tukajšnjih političnih krogih pa presojajo stvar dokaj treznejše, zavedajo se, da je prežgodaj triumfirati glede Koroške, ker je čisto gotovo, da bo v najkrajšem času koroško vprašanje zopet stopilo v ospredje.

TUDI NA ZGORNJEM AVSTRIJSKEM PRIREDE PLEBISCIT.

— Dunaj, 13. junija. Listi poročajo, da pride tudi na Zgornjem Avstrijskem plebiscit za združitev z Nemčijo. Termin ljudskega glasovanja še ni določen, najbrž se vrši plebiscit šele v jeseni.

GLEDE BAROŠA NI NOBENEGA SPORAZUMA.

— d Beograd, 12. junija. Ministrski predsednik Nikola Pašić je na smojni seji ministrskega sveta naznanil, da je Italija našo vlado stavila predlog glede skupnega eksploatairanja in uprave reškega pristanišča. O tem predmetu je v ministrskem svetu nastala debata, ki sredi še ni bila končana. Člani vlade stoje na stališču, da se mora rapalska pogodba izvršiti in da mora naša vlada prevzeti upravo nad baroško lukco. Sklenilo se je, da vlada dementira častniške vesti, ki so se razširile po Italiji, čes da je v tem vprašanju že došlo do sporazuma med Rimom in Beogradom. Istotako je sklenjeno, da se jutri pozovejo po trije zastopniki demokratskega in radikalnega kluba in pa eden od muslimanskega in zemljoradniškega kluba na zborovanje, kjer se bo ministrski predsednik Pašić posvetoval z njimi glede teh vprašanj.

PROTEST SUŠAKA PROTI SPORAZUMU GLEDE BAROŠA.

— Sušak, 12. junija. Jugoslovnsko trgovsko udruženje je poslalo imenom skupnega prebivalstva protestne brzojavke zaradi sporazuma glede Baroške min. predsedniku Pašiću, banu Tomljenoviću, Trumbiću, nadalje poslancema Žerjavu in Kučiču ter trgovsko-obrtnim zbornicam v Beogradu, Ljubljani, Zagrebu in Senju. V brzojavkah se izreka prošnja, da naj se odkloni po italijanski vladi predloženi kompromis, ki ogroža narodne in gospodarske interese naše države. V brzojavki na Trumbića pravijo prebivalci Sušaka, da rajše še nadalje trpijo pod težko okupacijo, nego da se sklene kompromis, ki ogroža vso državo v pogledu narodnega in ekonomskega interesa.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

— d Beograd, 12. junija. Predsednik naše delegacije za trgovinska pogajanja z Italijo dr. Momčilo Ninčević je posetil ministrskega predsednika Pašića in ga obvestil o teku pogajanj. Ministrski predsednik Pašić mu je dal novih navodil. Izpraznitev Šibenika in ostalih delov Dalmacije bo najbrže ugodno vplivala na naše kroge, ki so bili že silno nezadovoljni vsled tega, da se rapalska pogodba še ni izvedla. Med nami in italijanskimi delegati se je dosegel sporazum v splošnih vprašanjih rapalske pogodbe. Ni pa še došlo do soglasja v vprašanju plovlve in ribarstva. Italijanski delegati pričakujejo te dni novih navodil glede teh dveh vprašanj od svoje vlade iz Rima.

EVAKUACIJA DRUGE IN TRETJE ZONE V DALMACIJI.

— Split, 12. junija. Za danes je določena evakuacija krajev: Gjevrsko, Rupe, Skradin, Čista voda, Fijesno, Konjevrate, Vodice, Šibenik, Zlarin. Jutri sledijo kraji: Benkovac, Polača, Pristeg. V petek so bili evakuirani Perković, Primošten in Rogoznica. Včeraj se ni evakuiralo. Italijani se drže, kakor da bi se bali v Šibeniku neredov. Rekli so, da kakor hitro bi padel en strel, bi obrnili topove in začeli

streljati. Nemirov pa ni pričakoval, ker ljudstvo komaj čaka, da bi odšli Italijani. Jugoslovnska oblast je podala jamstvo, da se ne zgodi ničesar Italijanom sovražnega. Civilni komisar Bonfanti Linare je v Šibeniku izjavil, da bo sledila skoro tudi evakuacija tretje zone. Poročanje v Rim za dan 14. t. m. Ta koj, ko se vrne, se skliče komisija za evakuacijo tretje zone.

PRED REŠITVIJO NOTRANJE KRIZE NA REKL.

— Reka, 12. junija. Izredni komisar Bellasich se zopet mudi v Rimu. Zato se upa na skorajšnji sporazum glede notranje krize. Pogajanja za sestavo začasne vlade so se prekinila, kakor že znano, in blokvci trde, da je kriv Zanella. Ta odgovarja v italijanskih listih obsirno, izjavljajoč, da se avtonomaški ugovor popolnoma krije z rimskimi sklepi. Stranka, ki ima za seboj 90 odstotkov reškega prebivalstva, pa se ne more odreči vseh svojih pravic v prilog manjšini. Zanella zavrača z indignacijo blokovaško zahtevo, da bi se priznala zakonitost dejanj raznih vlad od leta 1918 dalje. Treba je ugotoviti odgovornost za uporabo 100 milijonov lir in dobiti pojasnila za razne vladne ne preveč čiste čine. »Ni navada zdrave in čiste reške politike, sprejemati brez inventarja likvidacije posebno sumljive dedščine.« Avtonomaška stranka že vna prejo odklanja vsako odgovornost za morebiten neuspeh pogajanj.

KONEC KRONSKIH BANKOVCEV.

— d Beograd, 12. junija. Včeraj so bili vsi kronski bankovci po ena, dve in 10 kron potegnjeni iz prometa v krajih, kjer so ti bankovci krožili dosedaj. Ministrstvo opozarja prebivalstvo na to, da se ti bankovci od danes nadalje nikjer več ne bodo sprejemali.

IZ ZEMLJORADNIŠKEGA KLUBA.

— d Beograd, 12. junija. Včeraj je imel zemljoradniški klub svojo sejo, na kateri se je razpravljalo o tekočih poslih stranke in o vprašanju, ali naj zemljoradniški še v prihodnje prisostvuje seji sejam konstituante. Članom Moškovičevu, Stajču in Jovanoviću je bilo po vodstvu kluba naročeno, naj sestavijo spomenico, ki se bo odposlala vladi. Če bi spomenica bila do jutri gotova, tedaj se bo predčitala v konstituenti. V spomenici se bo zahtevalo, naj vlada izpremeni nekaj členov ustave, predvsem člena 42 in 43, ki govorita o agrarni reformi. Zahtevalo se bo tudi, da se dosedanje navedbe o agrarni reformi razveljavijo. Če vlada ne bo ugodila tem zahtevam, tedaj zemljoradniški ne bodo glasovali za ustavo. Kar pa se tiče tega, ali se bodo zemljoradniški še udeleževali seji konstituante, je v klubu zmogala ona struja, ki je bila za to, da se klub udeležuje seji skupščine.

ANGLESKA IN GRŠKA.

— d Rim, 12. jun. Z ozirom na vest »Daily Maila«, da pride ta teden angleška eskadra sredozemskega brodogoja v Carigrad za pomoč Grkom proti kemalistom in da bo to brodogoje štutilo izkrcanje grških čet, izjavljajo londonski službeni krogi, da ni vlada izdala nobene naredbe take vrste in da se sploh še ni ničesar sklepalo glede položaja v Mali Aziji.

KOLUMBOV SPOMENIK.

— d Rim, 12. junija. Iz Buenos Airesa poročajo, da je odkritje Kolumbovega spomenika določeno na 15. t. m. Vlada bo ob tej priliki priredila velike svečanosti.

POLOM VELIKE TRGOVSKE DRUŽBE.

— Budimpešta, 13. junija. Trgovska družba »Kornis«, ki ima svoje filijale na Dunaju, v Trstu itd., je prišla v take težkoče, da je morala napovedati konkurz. Pasiva dunajske filijale znašajo 140 milijonov avstrijskih kron. V sled poloma družbe je prizadetih mnogo bank, med njimi komunalna banka v Haagu, Zivnostenska banka, Horenskega banka v Bratislavi i. t. d. Vzrok polomu so poneaščene spekulacije.

Gospodarske vesti.

— d Curth, 11. junija. Devize: Berlin 8.70, Holandija 195.75, New York 595, London 22.25, Pariz 47.25, Milan 29.25, Bruselj 47.25, Kodanj 101.50, Stockholm 131.50, Kristijanija 86.75, Madrid 76.25, Buenos Aires 180, Praga 8.30, Varšava 0.50, Zagreb 4.10, Budimpešta 2.37 in pol, Bukarešta 9.30, Dunaj 1.30, avstrijske krone 0.95.

— g Nemško blago. Namestnik finančnega ministra je odredil, da se blago, ki se je odposlalo pred začetkom sankcij proti Nemčiji, sme uvoziti brez 50% carinskega povisa. Kot dokaz, da je bilo blago odposlano pred uvedbo sankcij, velja tovarni list ali parobrodski priznanica.

— g Pristojbniški namestek od avstrijskih državnih obveznic, napoved

in odmera. Ker so se pojavile težkoče pri ustanovitvi vrednosti vojnih in predvojnih avstrijskih državnih obveznic, je finančno ministrstvo dovolilo, da se te zadolžnice začasno izločijo iz odmerne podlage za pristojbniški namestek. Ker so pa omenjene obveznice načelno namestku zavezane, jih je kljub temu napovedati takoj po nominalni vrednosti v napovedi za premožni imovino, po vzoru B pa posebej navesti in podrobno izkazati v posebni specifikaciji po vzoru I. Namestek od njih se začasno ne bo predpisal v plačilnem nalogu pa se bo pridržala pravica naknadne odmere ob času, ko bo določeno določiti pravo vrednost teh zadolžnic.

—g 50% oddaja fakturne vrednosti pri uvozu blaga iz Nemčije. Kljub jasni naredbi, kakšne dokumente smejo sprejemati carinarnice, kot dokaz, da je bilo blago plačano pred 16. aprilom t. l. in je vsled tega oproščeno od 50% oddaje od fakturne vrednosti, carinarnice dosledno zavračajo od strank predložene dokumente s pripombo, da morajo prositi pri finančnem ministru v Beogradu za odobritev dokazov. Ker ta način postopanja carinarnic povzroča interesom veliko škodo, je sklenila Zveza gremijev intervenirati skupno za vse interese pri ministru v Beogradu. V ta namen pozivlja Zveza trgovskih gremijev in zadrug vse interese, da ji nemudoma predložijo dokumente o blagu, ki je bilo v Nemčiji pred 16. aprilom naročeno in plačano, v svrhu posredovanja dovoljenja uvoza, brez plačanja polovičnega fakturnega zneska. Prijavim je predložiti tudi izjavo interesov, da so pripravljeni sorazmerno kriti stroške Zveze.

—g Uvoz blaga. Prejeli smo in priobčujemo: Z ozirom na Vašo notico Uvoz blaga, objavljeno v št. 128. z dne 10. t. m. Vašega cenj. lista, blagovolite priobčiti sledeče: Tukajšnji poštni carinski urad zahteva od trgovcev še vedno »Uverenje« (Certifikat d'origine Ursprungszertifikat) in opravičuje svoje postopanje s tem, da še nima navodil iz Beograda. Kako poslovanje je vendar to, če mariborski poštni carinski urad razglša, da »Uverenje« ni treba, bo vendar to tudi veljalo za

Ljubljanski carinski urad! Čemu stranke šikanirati in jim blago zadržavati, ki ga nujno rabijo? Napravi naj se red! —g Cene češke volne padajo. Poročajo nam, da cena češke volne močno pada, na kar naj bodo opozorjeni naši ljudje, ki kupujejo volno.

—g Podaljšanje delovnega časa v industrijskih in obrtnih podjetjih. Ker se tolmachi uredba o delovnem času z dne 8. aprila 1921, priobčena v Uradnem listu št. 43 iz 1921, napačno, opozarja ministrstvo za social. politiko, da je ta uredba le dopolnilo prvotne uredbe z dne 12. septembra 1919 v Uradnem listu št. 154 iz 1919. Delovni čas v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovskih in prometnih podjetjih, ki zaposlujejo več nego 5 delavcev, ali ki obratujejo z elementarno silo, ostane še nadalje omejeno na 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko. Podaljšati se more le izjemoma na 10 ur, dnevno ali 60 ur tedensko, a tudi to največ trikrat po štiri tedne v istem koledarskem letu. Delo za deveto in deseto uro se mora plačevati v vsakem slučaju najmanj 50% višje nego delovne ure normalnega delovnega časa. V manjših obrtnih pa, kjer se ne vporablja elementarna sila (kakor n. pr. parna, vodna, električna itd.) in ni zaposlenih več nego pet delavcev, se more dovoliti podaljšanje delovnega časa na 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko na poljubno dobo, če je potreba in če ostane obrat kot manjši obrt. V smislu uredbe je delavec tudi vajenec in volonter, ne glede na to, da li prejema kako plačo ali ne. Dovoljenje za podaljšanje delovnega časa izdajajo pristojna obrtna nadzornišтва za svoje okrožje (obratno nadzornišтво v Ljubljani, v Celju in Mariboru in sicer na prošnjo podjetnika, če je potreba za podaljšanje dokazana. Vloge in rešitve glede podaljšanja delovnega časa so proste kolektivne. Samostojno podaljšanje delovnega časa se kaznuje z denarno kaznijo od 10 do 500 dinarjev. Delo nad 8 ur se mora pa tudi v tem slučaju plačati po 50% višje nego normalne ure. Za mladinske delavce do izpolnjenega 16 leta velja še dalje predpis, da ne smejo delati več nego 8 ur dnevno.

Raznoterosti.

• Zastrupljenje delavcev. 80 delavcev v Königsbergovih rudnikih na Gornjem Štajerskem se je zastrupilo z uživanjem pokvarjenega mesa in krompirja.

• Nagrada za požrtvovalno žensko. Italijanski grof Bainotti, ki je nedavno umrl v Ameriki, je zapustil ustanovo, od katere se mora vsako leto plačati 30.000 lir ženski iz Tmna, ki je doživela 20 let in ki se je izkazala za najbolj čednostno in požrtvovalno. Te dni je dobila to nagrado delavka Bernuzzi, ki skrbi že od svojega 9. leta za svojo slepo mater.

• Originalni proces za ločitev zakona. Londonski slikar Rogerston Strang je prosil za ločitev zakona, ker njegova žena vedno prepeva, kar pa on ne more trpeti, ker ni muzikaličen.

Pri poroki mu je žena slovesno obljubila, da ne bo nikdar pela, kadar bo on doma, toda počasi je prišlo tako daleč, da je žena prepevala ves dan. Sodniku se je po dolgem prigovarjanju posrečilo, da je pregovoril slikarja, toda njegova žena je morala zopet slovesno obljubiti, da bo le malo pela. Žena je poljubila v navzočnosti sodnika slikarja, ki se je zopet zadovoljen vrnil v svojo hišo.

• Vrednost sovjetskega rublja. Sovjetska vlada je odredila, da velja pri plačevanju brzojav v inozemstvo en dolar 20.000 rubljev.

• Feministično gibanje na Japonskem. »Morning Post« piše, da je med japonskimi feministkami nastala velika nezadovoljnost, ker ni parlament dovolil ženskam sodelovanja v politiki. Emancipacija ženske bi pomenila polom današnjega socialnega sistema. Na vzhodu predstavljajo ženske materialni interes. Zakon je priznana metoda za izboljšanje socialnega in gospodarskega položaja. Japonska žena nima niti Boga, ker je njen bog mož, kateremu se mora brezpogojno pokoriti. Kadar govori mož o svoji ženi uradno, pravi »moja neumna žena«. Nedavno so osnovali feministke svoje žensko društvo. Stevilo članic se množi od dne do dne. Društvo izdaja tudi mesečno revijo, ki pobija današnjo žensko sužnjost in odvisnost od moža. Policija smatra feministke za nemoralne ter jih preganja na vse mogoče načine.

Narodna obrana.

— Naši trgovci za Jugoslovensko Matice. Za zbirko »Narodne voženine« so darovali sledeči trgovci: A. Šarc 2 in pol m platna in več koščkov platna in čipke; Hamann 6 m platna; Charles Prince 5 m »molinos« (surovine); Gerkman & Lenassi 17 m šifona in odrezke raznovrstnega blaga; Medica 2 in pol m finega šifona; Čik 70 cm surovine in 20 štrenc rdeče pavole; Medved 3 m šifona; Persche 4 škatle svilene niti, svilnen trak in čipke; Skaberne 6 in en četrta m različnega blaga; P. Magdić sukane in pavole; Gabrenja 5 m finega platna; Kenda 1 škatilo perla-garna in 3 škatle pavole.

Darila.

— Darila. Povodom poroke gđ. Franje Štepic so darovali za zgradbo Sokolskega doma v Sp. Šiški gr. Vladimira in Franja Gržina in Peter Štepic 4000 K, g. Krapež 200 K. Iskrena hvala!

Poizvedbe.

— Izgubila se je včeraj zvečer od 8. do 10. uri zlata verižica z pasom. Pošteni najditelj se naproša, da vrne stvar proti nagradi v upravnistvu Sl. Naroda.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

„PETOVIA“

asnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj, sprejme takoj več šteparic popolnoma izurjenih za čevljarstvo tovarno.

Pozor, begunci i. t. d.!

Zamenjam ali prodam v Ljubljani klavir, pianino, harmonij, lepo pohištvo, deske in mizarsko orodje. Iv. Kacini, izdelovatelj harmonijev, orgel Gorica, Via della Croce št. 10. 4041

Mirna gospodična

še sobo z dobro hrano za 1. julij, kjer bi bil po možnosti na razpolago tudi klavir. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod »gospodična 4020«. 4020

Knjigovodja

i ujedno hrvatsko njemački dopisnik, te komptuaristica, dobijo stalno namješčenje uz vrlo povoljne uvjete. Ponude slati t. t. V. Mihelića nasli. Lj. Očić, Sisak. 3969

Gospodinjo išče

višji oficir za svojo družino z odraslimi otroki. Ponudbe pod »Gospodinjo 4061« na upravništvo Slovenskega Naroda. 4061

Vila

ali nadstropna hiša v mestu, v doglednem času s prostim stanovanjem, se kupi. Pogoj: dobro stavbno stanje, električna razsvetljava ter elegantno stanovanje. Ponudbe z navedbo cene pod »Vila 81/4051« na uprav. Slovenskega Naroda. 4051

Proda se šivalni stroj

(Singer) lestenci (lustr) za električno luč, omare, železna postelja, obleka, štedilnik za petrole (Kronprinz) otroške igrače in drugo pohištvo. Knaflova ul. 10, pod streho od 3-6 popoldne. 4056

Jože Štukelj

poštni računski oficijal
Františka Königman
poročena.

Ručetna vas pri Črnomlju
Lipovec pri Ribnici
v Ljubljani, 12. junija 1921

Milka Žabkar,

kapetan int. stroke

Milka Žabkar roj. Podmiljsak,
poročena

Beograd - Novo mesto - Blagovica,
dne 8. junija 1921.

Brez posebnega obvestila.

Špedicijska firma

Ludovik Ševar,
v.d. na Rakeku izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarjanje. 2535

Išče se za takoj dobro izurjen zanesljiv
špedicijski uradnik

ki je več tudi knjigovodstva. Popolna oskrba, stanovanje in hrana v hiši. Ponudbe z zahtevo plače je poslani na uprav. Slov. Naroda pod »špedicijski 4031«. 4031

Proda se steklena omara z ogledalom, miza z vložnimi okraski (oboje starinske vrednosti), ogledalo z okvirjem 280x150. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 3939

Veliko ključavničarstvo

na stroje, krasno posestvo v mestu na prodaj. Potrebno K 500.000. Naslov Karol Breznik, Golje, Dolgo polje 3 4038

Lovci!

Prodajo se mladi lovski psi (ptičarske pasme). Poizve se pri gosp. Župan, Kongresni trg 1. 4057

Jirasek: Filozofska historija K 30.

Sijajni historički i ljubavni roman. Upravo izašao. Naručite si odmah kod Českojugoslovenske naklade J. Hercejk, Zagreb. 4067

Išče se za takojšnjo dobavo 20.000 komadov

deščič za zaboje.

Dimenzije: stranice: dolžina 51 1/2 cm, višina 22 1/2 cm, čelo: višina 22 1/2 cm, širina 20 1/2 cm. Cenj. ponudbe z navedbo cene na uprav. Slov. Naroda pod »Deščič/4062«. 4062

Lokal na ulico

ali pa skladišče približno 6x7 m, akoprav na dvorišču, samo subo in če mogoče tudi svetlo, bolj v centru mesta išče soliden trgovec. Ponudbe pod »Posredovalec 4048, na upravo Slov. Naroda. 4048

Podpisana trdka išče za svojo tovarno za usnje v Trzinu

zanesljivega uradnika

z večletno prakso, večšega slovenščine, srbohrvaščine in nemščine za knjigovodstvo in korespondenco. Nadalje se sprejme 4007

delovodja

za vegetabilni oddelek, praktičen izkušen mož, posebno za vse vrste zgorjenega usnja, pa tudi za podplate. Prednost imajo tisti, ki so že delali drobne kože (ovčine in kozine itd.).

Za obe mesti pridejo v poštev samo Jugoslovenci ali drugi Slovanci. Vstop po možnosti takoj. Ponudbe s prepiš izpričeval na Carl B. Mally, Trzin. 3910

Meblovano sobo

za dva boljša gospoda, učenca za trgovino, kontorista (injo) in dobro, počteno starejšo kuharico, samo za čas šolskih počitnic išče Franc Štupica, trgovina z železino v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1. 3910

Zdravnik išče zanesljivo in pošteno strojno slovo pri upravništvo Slovenskega Naroda. 4064

2 krepka inteligentna učenca

s primerno šolsko izobrazbo sprejme trdka Breznik & Fritsch, trgovina z železino. 4046

Prodajam kožo za 400 K,

in dve moški kolesi za K 1600— in K 1100—, Polše, Reber 15. 4015

Prodajam malo hišico

zraven malo zelenjadnega vrta, v sredini mesta za K 40.000—, Polše, Reber 15. 4014

Kupite in berite hudomušne kratkečasnice

„Poper in paprika.“

Cena s poštnino 8 K.— Denar se prosi naprej. Dobi se vseh knjigarnah. 2588

Dober prvi detajlist

starejša prima moč, kakor tudi spretna prodajalka se sprejme takoj proti dobri plači pri trdki Ivan Perdan, spedijski veletrgovini v Ljubljani. Prodajalka ima stanovanje v hiši. 3931

Edina razprodaja vseh vrst špedicijskega

MAVCA - GIPSA

za celo kraljevino SHS. Tvornice: Stanz, Kindberg, Semering, Schottwien, Puchberg, Ausseewiese etc. nudi po najnižjih cenah iz svojih zalog: Ljubljana, Ostjok, Novi sad, Zemun. Kosta Novaković, veletrgovina mavca Ljubljana, Židovska ul. 1.

Sveže telečje meso

za pečenko po 20 K za kg

od 106 v tukajšnji mestni klavnici zaklanih prvovrstnih telet se prodaja v šolskem drevoredu na Predovičevi, Smoljanovi in Krašovčevi stojnici. 3989

Poslovodja

želi premeniti službo; more se tudi udeležiti kot družabnik z 200.000 K pozneje eventualno s trikratnim zneskom. — Ponudbe na upravništvo Slovenskega Naroda pod »Poslovodja 4001«. 4001

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnice:

Split, Celovec, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Borovlje, Ptuj, Brežice.

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Telef. števil. 261 in 413.

Brzojavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica
K 50.000.000.

Rezervni zakladi
K 45.000.000